

JESSIKKA ARO

PUTININ



TROLLIT

Tositarinoita Venäjän infosodan rintamilta

JOHNNY
Kniga

JESSIKKA ARO



Tositarinoita Venäjän infosodan rintamilta

JOHNNY
Kniga

Tämä kirja on omistettu sukuni vahvoille naisille.

*Mummilleni Mannukalle, joka pikkulottana
tähyisi taivaalle kiikareilla ja suojeli Suomea.*

*Mummolleni Hiljalle, joka pakeni miehittäjiä Karjalasta,
mutta ei antanut miehittää mieltään.*

Äidilleni Hilkalle, joka on niin täynnä rakkautta.

Siskolleni Pipsalle, joka on Supreme Being.

*Tädeilleni Kaisulle ja Ritulle, jotka näyttivät, miten
suomalaista ilmaisunvapautta käytetään.*

Copyright © Jessikka Aro 2019

Graafinen suunnittelu Maria Mitrunen / Taitan

Johnny Kniga Kustannus,
imprint of Werner Söderström corporation,
PL 1259, 00101 Helsinki

ISBN 978-951-0-43829-9

Painettu EU:ssa.



SISÄLLYS

Minä	7
Diplomaatti – <i>Renatas Jushka</i>	23
Psykologisia operaatioita	57
Vapaaehtoinen – <i>Roman Burko</i>	63
Miljoonia katselukertoja	99
Liikemies – <i>Bill Browder</i>	103
Moskovan valtionyliopisto	167
Reportterit – <i>Thomas Nilsen, Atle Staalesen ja Trude Pettersen</i>	173
Savushkina 55	211
Tiedemies – <i>Martin Kragh</i>	217
Trollit vaikuttavat	249
Analyytikko – <i>Jelena Milić</i>	259
Mitä vittua??!	281
Tutkija – <i>Eliot Higgins</i>	297
Oikeudenkäynti	335
Sisäpiiriläinen – <i>Liz Wahl</i>	347
Paluu	373
Kiitos.	417
Lähteitä ja lisälukemistoa	419

MINÄ

Pakenin kotimaastani Suomesta helmikuun lopussa 2017. Juuri ennen lähtöä pidin Pasilassa Poliisihallituksessa poliisijohdolle esitelmän Venäjän propagandan ja valeuutisten aiheuttamista uhkista.

Koulussa oli opetettu, että Suomi on yksi maailman turvallisimmista ja vakaimmista maista. Mutta minulta, tavalliselta Yleisradion toimittajalta, oli ammattini takia evätty oikeus elää koskemattomana.

Lähtöni hetkellä minua oli ammattimaisesti maalitettu uhkauksille ja loka-artikkeleille kahden ja puolen vuoden ajan. Verkon valeuutissivustot aivopesivät jopa vanhoja kavereitani vihamiehikseni.

Nimettömät suomenkieliset nettijutut leimasivat minua rikolliseksi, valehtelijaksi ja mielisairaaksi. Tuntemattomat ihmiset ehdottivat minulle keinoja tappaa itseni. Yhden mielestä hirttäytyminen kannattaisi, toisen mukaan minulle sopisi *venäläinen itsemurha* – eli joku työntäisi minut metron alle, mutta teko *lavastettaisiin itse aiheuttamakseni*.

Kolmas toivoi jonkun laittavan *huoralle luodin otsaan, Venäjän tyyliin*. Kun avasin tietokoneen tai katsoin puhelintani, jouduin lukemaan kuolemafantasioita liukuhihnalta.

Henkinen väkivalta oli Kremlin propaganda-arkkitehtien käsi-alaa. Pelkäsin sen läikkyvän hetkenä minä hyvänsä netistä fyysiseen maailmaan.

* * *

Olin joutunut vihamielisen vaikuttamisen kohteeksi yhdestä syystä: olin toimittaja ja kiinnostunut siitä, miten Venäjän sosiaalisessa mediassa levittämä propaganda toimi Suomessa.

Kun aloitin myöhemmin maailmankuuluksi nousseen selvitykseni Venäjän propagandatrolleista syyskuussa 2014, olin 33-vuotias. Elämäni oli tasaista ja haaveilin perheen perustamisesta. Minulla ei ollut vihamiehiä, eivätkä sarjarikolliset tai äärijärjestöjen jäsenet olleet minusta kiinnostuneita.

Olin toimittajana erikoistunut entiseen Neuvostoliittoon, propagandaan ja ääriilikkeisiin. Olin aiemmin asunut Venäjällä ja koko presidentti Vladimir Putinin valtakauden ajan pitänyt silmällä venäläisten toimittajien painostusta, pahoinpitelyjä ja murhia. Hallinnon väärinkäytöksiä henkensä uhalla tutkivat venäläiset toimittajat olivat ammatillisia esikuviani. Olin kirjoittanut myös jihadistien värväyksestä taiseluihin sosiaalisessa mediassa sekä järjestäytyneestä rikollisuudesta.

Mutta vasta Ylelle kirjoittamani artikkeli Kremlin informaatiosodankäynnin uuden työkalun vaikutuksista Venäjän rajojen ulkopuolella käynnisti kampanjan, jota turvallisuusalan ammattilaiset kuvaavat poikkeukselliseksi.

Minut haluttiin uuvuttaa psykologisesti siten, etten itseäni suojelakseni enää tutkisi Venäjän operaatioita saati puhuisi niistä julkisesti.

Olin tottunut työssäni näkemään äärisisältöjä ja väkivaltaista materiaalia, olinhan raportoinut sodista, luonnonkatastrofeista, lentoturmista ja ihmisoikeusrikoksista. Mutta mikään urallani ei ollut valmistanut minua tilanteeseen, jossa jouduin selaamaan tuhansia hallitsemattomasti leviäviä, minua itseäni koskevia rikosepäilyjä keskusteluketjuja, juttuja, kuvia, pilkkameemejä, lauluja ja videoita.

Ennen lähtöäni Suomesta tein kaikkeni saadakseni vihanpidon loppumaan, tai edes rajatakseni sen lamauttavia vaikutuksia itseäni ja työnteekooni. Raportoin Facebookille, Twitterille ja YouTubeille kymmeniä feikkitlejä, jotka rikkoivat palvelujen sääntöjä syytämällä minulle uhkauksia ja solvauksia.

”Ei riko yhteisösääntöjämme”, somejätit vastasivat, vaikka oli ilmiselvää, että sisällöt rikkoivat sekä niiden sääntöjä että Suomen lakeja. Somejätit tarjosivat palvelunsa auliisti valtiollisen propagandan alustaksi.

Pyysin monta kertaa Suomen turvallisuusviranomaisilta apua ja toimenpiteitä. Itkin turhautumistani poliisille, joka kertoi ettei Suomen lainsäädäntö antanut mahdollisuuksia estää tekijöitä ennalta tai puuttua tilanteeseen nopeasti. Ainoa keino oli laatia rikosilmoituksia, joiden eteneminen lainvoimaisiksi tuomioiksi kestäisi vuosia. Ennakoin, etteivät tuomiotkaan takuuvarmasti pysäyttäisi rikoksia.

Ja valitettavasti ennakoin oikein.

Kun rikostutkinta käynnistyi, tutkijapoliiseista laadittiin pilkkajuttuja ja poliisin salassapidettäviä asiakirjoja julkaistiin. Kun tutkinta eteni, netissä syyllistettiin minua tutkinnasta ja yllytettiin vahaisia ihmisiä kimppuuni verkossa.

Vihakirjoittajat hyödyntävät taitavasti Suomen lakeja ja oikeuslaitosta, jota ei ole viritetty vastaamaan organisoituneeseen valheiden viljelyyn. Ehdotin eduskunnan hallintovaliokunnan kutsuttuna asiantuntijana lakien päivittämistä, ja siten yhteiskunnan vastustuskyvyn vahvistamista Venäjän informaatiосodankäyntiä vastaan. Sen seurauksena minut taas häpäistiin verkossa.

Koska en itse – eikä myöskään poliisi – pystynyt lopettamaan häiriköintiä, koetin hoitaa sen oireita. Varustin kotini turvalaitteilla. Hankin turvakiellon ja ostin omaluottokiellon, joka estäisi identiteettivarkauden turvin tehdyt petokset. Juridisesti vastuussa tilanteestani olivat työnantajani Yleisradio ja poliisi. Työnantajan velvollisuus on suojella työntekijäänsä, poliisin tehtävä on selvittää rikokset.

Luotin molempiin. Uskoin, että aikanaan rikostehtailijat joutuisivat oikeuteen, ja rikossarjan vaikutukset hyvinvointiini ja työskentelyolosuhteisiini ainakin minimoitaisiin. Minun pitäisi vain pysytellä turvassa.

Mutta aika kului. Mikään ei pysäyttänyt mafian kaltaista ja kostonhimoista nettijengiä, jonka missio oli minun uskottavuuteni, ammatillisen asemani ja elämäni tuhoaminen. Hälytyslaitteet ja turvalukot kotonani eivät suojelleet minua internetin häpäisytalkoilta, joihin oli osallistettu tuhansia ihmisiä.

Minulle jäi kaksi vaihtoehtoa.

Jatkaisin Venäjän informaatioodankäynnin tutkimista sekä ihmisten valistamista. Samalla minua yhä altistettaisiin vainoamiselle ja muille rikoksille.

Vaihtoehdossa kaksi lopettaisin aiheen tutkimisen, vetäytyisin julkisuudesta ja todennäköisesti tulisin jätetyksi rauhaan.

Ymmärsin, että lynkkaukseni arkkitehdit manipuloivat minua valitsemaan jälkimmäisen vaihtoehdon. Kunnioituksesta rakastamaani toimittajan työtäni ja isänmaatani kohtaan valitsin ensimmäisen.

Jos olisin painostuksen takia lopettanut uutisointini, olisin rikkonut journalistien ammattieettisiä ohjeita, joiden mukaan ulkopuoliset vaikutusyritykset on torjuttava. Journalistista päätösvaltaa ei yksinkertaisesti saa luovuttaa toimituksen ulkopuolelle.

Taipumalla olisin rikkonut lupaukseni myös yleisölle: toimittajan tehtävä on välittää tietoa lukijoille, kuuntelijoille ja katselijoille. Jos olisin minussa herätetyn pelontunteen takia lopettanut Kremlin trollien ja valeutisten tutkimisen, olisin evännyt yleisöltä sen sananvapauteen sisältyvän oikeuden vastaanottaa tietoa. Oikeus vastaanottaa ja lähettää tietoja sekä mielipiteitä on universaali, kaikille tasa-arvoisesti kuuluva ihmisoikeus.

Olin jo selvittänyt, että Venäjän somedisinformaatio uhkasi kansalaiskeskusteluja ja kansallista turvallisuutta useissa eri maissa. Varoitin yleisöä Kremlin pyrkimyksistä säätää länsimaiden poliittista ilmapiiriä itselleen suotuisaksi.

Varoitusteni jälkeen Venäjän sometrollit ovat hyökänneet Yhdysvaltojen presidentinvaaleja vastaan 2016, kirittäneet Britanniaa ulos Euroopan unionista 2016, lobanneet Katalonian itsenäisyyttä Espanjasta 2017 ja yllyttäneet väkivaltaisuuksiin Ranskan keltaliivien protesteissa 2018–2019.

Tutkimuksiani siteerattiin laajasti. Koululaiset, diplomaatit sekä tietoturva- ja turvallisuusasiantuntijat arvostivat niitä suuresti. Minua kutsuttiin puhujaksi koulutuksiin eri puolille maailmaa. Annoin

haastatteluja ja autoin toimittajia tutkimaan propagandisteja omissa maissaan.

Mutta kun kuljin kadulla Suomessa, jouduin vilkuilemaan olkani yli. Ääriliiketutkimusten mukaan vihakirjoitukset aiheuttavat vihatekoja. Sisäministeriön väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksessa 2015 todettiin, että somessa leviävä viha- ja väkivaltapuhe voivat kannustaa erityisesti henkisesti tasapainottomia henkilöitä väkivallan käyttöön. Pelkäsin, että yksittäinen epävakaa valeutisten kuluttaja kiihottuisi lukemastaan niin paljon, että hyökkäisi kimppuuni.

Poliisi laati tilanteestani uhka-arvion ja tuli samaan johtopäätökseen: Suomessa minuun kohdistui impulsiivisen väkivallan uhka, jos sattuisin väärään paikkaan väärään aikaan.

Vain ulkomailla ja tuntemattomana oleillessani tunsin oloni turvalliseksi. Suomi oli edelleenkin yksi maailman turvallisimmista maista. Mutta ei minulle.

Ja koska halusin jatkaa työtäni, tämän kirjan tutkimusta, kirjoittamista, tiedon jakamista ja yleisön valistamista – ja ihan tavallista tylsää yksityiselämäni, jossa suurin unelmani oli tulla raskaaksi ja äidiksi – minun oli pakko lähteä.

Lahjoitin tavarani, pakkasin omaisuuteni, purin kotini turvajärjestelmät, annoin asuntoni vuokralle ja varasin yksisuuntaisen lennon pois.

Lähtöpäivänäni helmikuussa 2017 päätin esitelmäni Poliisihallituksen kokoustilassa ja kerroin poistuvani maasta saadakseni elää normaalia elämää. Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen kätteli minua ja toivotti turvallista matkaa.

Kaksi tuntia myöhemmin kirjauduin lennolle. En tiennyt, myönnettäisiinkö minulle uudessa asuinmaassani oleskelu- ja työluppaa tai riittäisivätkö rahani. Mutta halusin vapauteni takaisin, ja siitä olin valmis maksamaan mitä tahansa.

Itkin lohduttomasti koko matkan.

Vasta myöhemmin tajusin verkkokidutuksen nerokkuuden. En pystynyt pakenemaan rikoksia fyysisiä valtakunnanrajoja ylittämällä.

Rikoksia tehtiin internetissä. Internetissä ei ole rajoja, joten niiden lamaannuttava ja pelottava vaikutus ulottui uuteenkin kotiini.

En maata vaihtamallaakaan saanut vapauttani takaisin. Mutta ulkomailla sain tuntea olevani fyysisesti turvassa, ja pystyin jatkamaan kutsumustyötäni.

KYLÄROSVO

Ennen kuin Putinin kansainvälinen troliarmeija otti minut tähtäimeensä, elämäni oli tyyntä.

Olin omistautunut työlleni journalistina, ja tein juttuja sekä kotimaisista että ulkomaisista aiheista. Olin mukana perustamassa uutta sosiaalisen median projektia, Yle Kioskia. Sillä haluttiin tavoittaa yleisöjä, jotka eivät välittäneet Ylen perinteisestä uutistarjonnasta.

Journalistina halusin tuottaa suomalaisille merkityksellistä tietoa. Suomalaisena toimittajana olin etuoikeutetussa asemassa. Minua hemmoteltiin vapauksilla, joista suurin osa maailman toimittajista voi vain unelmoida.

Suomalainen rikoslaki ja työlait, toimittajien tiukka eettinen ammatillinen koodisto ja median itsesääntely muodostivat työskentelyympäristön, jossa oli turvallista julkaista juttuja.

Tai niin luulin.

Vuoden 2013 lopussa olin seurannut kansalaisten protestia Ukrainan korruptoitunutta presidenttiä Viktor Janukovitshia vastaan, ja kirjoittanut siitä. Kun niin kutsutut Venäjä-mieliset separatistit ilmestyivät Ukrainaan ja alkoivat vallata hallintorakennuksia ja televisioasemia keväällä 2014, varmistetun faktatiedon välittäminen tuotti vaikeuksia myös minulle, koulutetulle tiedonkäsittelijälle.

Tilannekuva hämärsivät Venäjän media ja erilaiset oudot sivustot, jotka levittivät syytöksiä Ukrainasta aggressorina ja väitteitä Ukrainasta sisällissodassa.

Aiemmin urallani olin kirjoittanut toisestakin propagandan vääristämisestä konfliktista, Venäjän ja Georgian sodasta vuonna 2008.

Mutta Ukrainassa vuonna 2014 kansainvälisten ja somessa paisuvien valetietokampanjoiden määrä oli huikea.

Ei-sotilaalliset vihamielisen vaikuttamisen keinot, psykologiset operaatiot ja siviileihin kohdistettu valhetieto olivat aina kiehtoneet minua.

Natsi-Saksa ja Neuvostoliitto opettivat maailmalle, kuinka nopeasti poliittinen johto otti halutessaan kansalaistensa tajunnan näppeihinsä ja ehdollisti heidät regiimin lojaaleiksi palvelijoiksi. Vallassa pysyäkseen ja päämääränsä saavuttaakseen käytännössä diktaattorin piti vain suitsia vapaa media ja muuttaa se hallinnon megafoniksi – asteittain tai voimakkeinoin.

Yksi sotapropagandan historiallisesti tehokkaimmista keinoista on vihollisen dehumanisointi, esittäminen hirviömäisinä epäihmisinä. Kun vihollinen on mustamaalattu, sota sitä vastaan on oikeutettu ja sotilaat motivoitu taistelemaan näennäisen legitiimin asian puolesta.

Aivotutkimus osoittaa, miksi dehumanisointi on tehokasta: ihmisäivot ovat alttiita erottelemaan ja syrjimään. Rasistinen kieli ja vihamieliset representaatiot esimerkiksi juutalaisista, muslimeista tai ukrainalaisista herättävät voimakkaita mielikuvia ja yllyttävät syrjintään.

Aivojen magneettikuvaukset paljastavat, että ihmiset reagoivat keskimäärin kylmästi kuviin ihmisistä, joiden kerrotaan olevan esimerkiksi huumeidenkäyttäjiä, kodittomia tai siirtolaisia. Dehumanisoinnin tutkijoiden mukaan on jopa tavallista, että ihmiset näkevät kokonaisia ihmisryhmiä epäinhimillisinä.

Tutkimuksissa on todettu sekä, että mitä enemmän tiettyä ryhmää propagandalla dehumanisoidaan, sitä enemmän on odotettavissa tukea vihamieliselle politiikalle tai sotilaalliselle konfliktille. Epäinhimillistäminen aiheuttaa myös vastentahtoisuutta tarjota ryhmän edustajille apua, ja jopa kannatusta kidutukselle.

Historiassa demonisointi on johtanut kansanmurhiin ja rikoksiin ihmisyyttä vastaan, ja länsimaissa kiihottaminen kansanryhmää vastaan on lailla kiellettyä.

Vuonna 2014 Venäjän valtionmedia oli pitkään ja systemaattisesti esittänyt Ukrainan maana, jota johtivat pahat, historiasta tutut viholliset: fasistit ja natsit. Venäjän median kiihotuksen mukaan Ukrainan kansa piti vapauttaa ilkeiden natsien hallinnasta. Moni venäläissotilas rekrytoitui armeijaan päästäkseen vapauttamaan ukrainalaisia fasismin pakkovallasta, ja pettyi päästessään Ukrainaan – missään ei näkynytäkään yhtään fasistia.

Kun tutkin verkossa levitettäviä salaliittoteorioita Ukrainasta, kiinnostuin Venäjän länsimaista yhteisöä vastaan käymästä informaationsodankäynnistä.

Syksyllä 2014 haastattelin Andrei Illarionovia. Hän oli Venäjän presidentti Putinin entinen läheinen neuvonantaja, ja piti valaisevan puheen Kremlin informaationsodankäynnistä konferenssissa Tallinnassa. Illarionov oli vuonna 2005 ilmoittanut, ettei Venäjä ollut enää demokratia, muuttanut Yhdysvaltoihin ja ryhtynyt tutkijaksi.

Entinen sisäpiiriläinen oli pitkin vuotta antanut näkemyskäteitä haastatteluja Venäjän aktiviteeteista Ukrainassa. Illarionov esimerkiksi paljasti, että Venäjä oli suunnitellut operaatiota yli vuosikymmenen etukäteen. Tallinnassa hän kuvasi, kuinka Venäjällä informaatio-psykologista sodankäyntiä opetetaan kouluissa ja yliopistoissa sekä valtion viranomaisille. Hän kertoi, kuinka Venäjän media ei ole itsenäinen, vaan osa Kremlin etuja ajavaa valtion propagandakoneistoa.

Digiaikakaudella verkkopropaganda on halpaa ja tehokasta, ja se leviää yli valtakunnanrajojen silmänräpäyksessä, hän alleviivasi.

Haastattelussani kysyin Illarionovilta, miksi Kreml käy informaationsotaa. Taustasyitä oli hänen mukaansa useita: Kreml halusi selittää sekä venäläisille että ulkomaille, miksi se sotii Ukrainassa. Lisäksi Venäjä halusi näyttää, kuka on pomo.

Mutta oli toinenkin syy.

”Kremlille tärkeintä on tunne siitä, että se voi käydä informaationsotaa. Aivan kuten kylärosvo, Venäjä haluaa näyttää, että se voi tehdä kuten haluaa”, Illarionov kertoi Ylelle tekemässäni jutussa.

MODERNIT JOUKKOTUHOASEET

Venäjän johto oli mobilisoinut uuden rintaman informaatio­sodas­saan. Kohteena olivat kansalaiset Venäjällä ja ulkomailla.

Pietarissa, alle 400 kilometrin päässä Helsingistä, toimisto tuotti valheita ja vääristelyä sosiaaliseen mediaan. Niin kutsuttu trollitehdas oli paljastunut, koska rohkeat venäläiset toimittajat olivat solutautuneet toimistoon, työskennelleet ”trolleina”, kuten propaganda­toimiston työntekijät itseään kutsuivat, ja julkaisseet kaikki tietonsa.

Trolleille maksettiin kuukausipalkkaa siitä, että he esittivät oikeita mielipiteellisiä ihmisiä sosiaalisessa mediassa, ylläpitivät ja päivittivät valeprofileita, ja täyttivät somen Venäjän presidentin Vladimir Putinin ylistyksellä, venäläisten oppositiohahmojen ja Yhdysvaltojen haukuilla.

Trollitoimiston työntekijöiden ja esimiesten sähköposteja oli hakeroitu ja julkaistu. Uutis­vusto Buzzfeedin haltuunsa saaman strategiapaperin mukaan tavoite oli *muuttaa Venäjä-mielisten ja Venäjä-kriittisten verkkokommenttien suhdetta*. Käytännössä maksetujen Putin-fanien tavoite oli manipuloida ketä tahansa verkkokeskustelijaa.

Suomessa trollit olivat jo vauhdissa. Olin kesällä haastatellut kyberturva-asiantuntijaa, Aalto-yliopiston professoria Jarno Limnellä hybridisodankäynnistä. Limnell kertoi, että venäjänkieliset Twitter-trollit kommentoivat hänen twiittejään.

Kun samaan aikaan silloinen puolustusministeri Carl Haglund nosti julkisuudessa esiin Venäjän verkkovaikuttamisen ja kertoi, että hänen Facebook- ja Twitter-virtojaan sotkettiin sadoilla hämäävillä viesteillä aina kun hän sometti Ukrainasta, ymmärsin, että ainakin suomalaisia mielipidevaikuttajia vastaan kampanjoitiin jo Venäjältä.

Huolestuin mahdollisesta uhasta, jonka Putinin valefanien some-armeija saattaisi aiheuttaa yleisölle, netinkäyttäjille. Moni saattoi tietämättään seurata, jakaa ja lukea materiaalia, jonka alkuperä oli Pietarin trollitehdas tai samanlainen laitos jossain muualla.

Minun nähdäkseni Kremlin sotilasdoktriinin sovellus trollien ja vaeinformaation avulla, eli ”Venäjän etujen turvaaminen informaatiotilassa”, vaaransi tavallisten ihmisten perusoikeuden: sananvapauden, joka sisältää oikeuden vastaanottaa todellista tietoa.

Yli 70 000 ihmistä Suomessa puhuu venäjää, ja he olivat mielestäni suurimmassa vaarassa. Mutta kuka tiesi, ehkä trollit manipuloivat muitakin. Halusin myös tarkkaa tietoa trollien tekniikoista.

Sosiaalinen media on vaikutusoperaatioille erinomaisen hedelmällinen tila. Tutkimukset ovat osoittaneet, etteivät ihmiset käsittele somesta saamiaan nopeita ärsyksiä erityisen kriittisesti. Taitava somesisältö on kiihottavaa, tunteitaherättävää, addiktoivaa ja siksi täydellistä valtiollisiin psykologisiin operaatioihin.

Myös monet somepalveluiden toiminnallisuudet soveltuvat kansainvälisten propagandaoperaatioiden käyttöön. Kuka tahansa yksittäinen käyttäjä, myös Kremltiin näennäisesti kytkeytymätön henkilö, voi perustaa halvalla oman bottiverkoston tai tehtailla yksittäisten häirintätilien farmin Facebookiin ja Twitteriin.

Venälaisten poliittisten teknologistien käsissä Facebook ja Twitter näyttäytyivät psykologisina joukkotuhoaseina.

Uutta ilmiötä piti kiireesti alkaa tutkia.

Halusin selvittää asiaa yhteistyössä suomalaisten verkkokäyttäjien kanssa. Käytin metodina hyvin tavallista journalistista keinoa: kysyin kysymyksiä.

Joukkoistusartikkelissani kuvailin lyhyesti Venäjän sometrollien toimintaa, ja pyysin tavallisia ihmisiä jakamaan minulle tietonsa ja kokemuksensa anonyymeistä ja valeprofileista, jotka levittivät aggressiivista Venäjän propagandaa.

Koska olin erityisen kiinnostunut trollien vaikutuksista oikeisiin ihmisiin, somepropagandistien tavoitteiden onnistumisesta, pyysin verkkokäyttäjää kertomaan, miten he olivat valeprofileihin reagoineet.

Koska osa suomalaisista keskustelijoista, vanhan liiton poliitikoista ja mielipidejohtajista kärsii edelleen Neuvostoliiton ajan

suomettumisesta, itsesensuurista ja tarpeesta miellyttää Venäjän valtanpitäjiä, arvioin, että projektini herättää kritiikkiä.

Varauduin ekstremistien, kommunistien, salaliittoteoreetikoiden ja Putin-fanien palautteeseen, ja julkaisin joukkoistusartikkelini syyskuussa 2014.

Siihen en varautunut, että kun artikkelini päättyisi Venäjän vaikuttaja-agenttien silmien eteen, elämäni sellaisena kuin sen olin tuntenut, loppuisi.

KAHDENKESKINEN SALAISUUS

Juttuni julkaisun jälkeen työaikani ja vapaa-aikani alkoi kulua henkilöäni ja projektiani vastaan kohdistettujen operaatioiden seuraamiseen.

Viestintäkanavani tukkeutuivat. Sain Venäjältä, Kazakstanista ja muualta venäjänkielisestä maailmasta monikielisiä viestejä, joissa minua nimiteltiin, syytettiin rikoksista ja toivottiin minun vangitsemistäni. Joku soitti ukrainalaisesta numerosta puhelun, josta kuului vain aseella ampumisen ääntä. En ollut koskaan kokenut mitään vastaavaa, eikä ollut kukaan muukaan Suomessa.

Neljäntenä päivänä juttuni julkaisun jälkeen hälytin esimieheni. Hänen mielestään meidän oli syytä ottaa yhteyttä Ylen turvallisuusosastoon.

Huomasin, että vihaiset viestit olivat seurausta vakavammasta ilmiöstä. Kansainvälinen Venäjän propagandan levittäjä, Suomen kansalainen nimeltään Johan Bäckman levitti venäläisillä valeutisivustoilla minusta keksittyjä väitteitä.

Bäckman työskentelee Putinin hallinnon Moskovassa sijaitsevassa tutkimuslaitoksessa nimeltään Venäjän strategisen tutkimuksen instituutti (RISI). Instituutti kertoo tuottavansa suosituksia ja analyttistä materiaalia Venäjän presidentille, hallitukselle ja parlamentille.

Bäckmanin esimiehet instituutissa ovat Putinin nimittämiä entisiä KGB:n ja nykyisiä Venäjän tiedustelupalvelujen upseereita.

Vuonna 2014 hänen esimiehensä, instituutin johtaja oli Venäjän ulkomaantiedustelun SVR:n kenraaliluutnantti Leonid Reshetnikov.

Samana vuonna Bäckman järjesti Suomessa konferenssin RISI:n edustajana ja antoi Aamulehteen haastattelun.

Mutta venäläisillä sivustoilla Bäckman valehteli minun keräävän laitonta tietopankkia Putinin kannattajista Suomessa, siis oikeista ihmisistä, toimittavan listani Yhdysvaltoihin, ja siten aiheuttavan syrjintää Suomen venäläisiä kohtaan.

Käytännössä Bäckman, Putinin tiedustelupalvelujen PR-toimiston työntekijä, syytti minua rikollisista aktiviteeteista. Siten hän pehdytti minut Neuvostoliiton-aikaiseen hallinnon kriitikoiden painostustekniikkaan: lokakampanjointiin.

Venäläiset artikkelit näyttivät niin samansisältöisiltä, että Bäckman näytti lähettäneen tiedotteen medioille. Noin kymmenen eri sivuston toimittajat näyttivät kopioineen tiedotteen tai osan siitä sivuilleen. Minua leimaavien väitteiden tueksi ei esitetty mitään näyttöä.

Osasta venäläisjutuista puuttui kirjoittajan nimi, mutta silti niihin uskottiin laajalti. Ja koska ne sisälsivät yhteystietoni, valheista vihasuneet lukijat triggeröityivät ottamaan minuun yhteyttä ja häiritsemään minua.

Opin henkilökohtaisella tavalla, miksi digitaalinen disinformaatio ei ole vain abstrakti este todellisuuden tapahtumien ja yleisön tietoisuuden välissä, tai uhka juhlapuheiden sananvapaudelle. Koin omissa nahoissani, miten väärää tietoa menestyksekkäästi ja strategisesti käytetään ihmisten mobilisoinnissa vihamielisiin tekoihin.

Mutta venäjänkielinen lokakampanja oli pelkkä alku.

Bäckman on laajasti tunnettu yleisön hämäämisestä ja Kremlin valheiden levityksestä. Hän postaa avoimesti yhteiskuvia Moskovon vallanpitäjien ja duuman jäsenten kanssa. Häntä haastatellaan toistuvasti Venäjän valtionmedioissa. Propagandakanava Russia Todayn, RT:n, haastattelussa Bäckman on esimerkiksi väittänyt,

että venäläisen toimittajan Anna Politkovskajan tappoi läntinen media.

Venäjällä Bäckman on vuolaasti palkittu. Hän kiertää pitkin Venäjää ja Venäjän valtaamaa Krimiä kouluttamassa sotilaita, virkamiehiä ja yleisöä ”lännen hybridisodankäynnistä Venäjää vastaan”.

Bäckmanin ja hänen Moskovan-työnantajansa Strategisen tutkimuksen instituutin mukaan Venäjä on lännen russofobisen informaationsodankäynnin kohde. Länsimaiset toimittajat ovat hänen mukaansa Naton propagandisteja. Viesti on läpäissyt Venäjän tehokkaasti: Levada-keskuksen vuonna 2014 tekemän kyselytutkimuksen mukaan yli puolet venäläisistä uskoi Venäjän olevan Ukrainan, Yhdysvaltojen ja länsimaiden informaationsodankäynnin kohde. Lisäksi 59 prosenttia vastaajista ei uskonut Venäjän valtionmedian käyvän informaationsotaa Ukrainaa vastaan, ja arvioi Venäjän median antavan objektiivisen kuvan Ukrainan tapahtumista.

Vuonna 2014 Bäckman julisti itsensä Venäjän Itä-Ukrainaan perustaman mielikuvitusvaltion Donetskin kansantasavallan edustajaksi Suomessa. Itä-Ukrainaan Venäjän riveihin taisteluihin matkusti suomalainen Petri Viljakainen, joka kertoi Helsingin Sanomissa Bäckmanin maksaneen hänen matkansa ja osan hänen matkalipustaan Venäjälle. Ukrainalaiset kansalaisaktivistit luokittelevat Bäckmanin terrorismin tukijaksi, sillä Ukrainassa Venäjän sotatoimet maata vastaan luokiteltiin vuonna 2014 terrorismiksi. Suomessa terrorismilakeja kiristettiin vuonna 2018. On rikos matkustaa mihin tahansa valtioon tekemään terrorismirikoksia. Myös muiden ihmisten auttaminen terrorismimatkoilla on laitonta, ja auttamista voi olla esimerkiksi matkalippujen osto tai reitin suunnittelu toiselle.

Bäckman järjestää myös ”turistimatkoja” Venäjän valtaamille alueille ja julkaisee YouTubessa seikkailujaan. Useita suomalaisia on osallistunut Bäckmanin propagandamatkoille.

Viro on estänyt Bäckmanin maahantulon, tietävästi siksi, että vuonna 2007 hän osallistui Pronssipatsas-levottomuuksien agitointiin Virossa. Myös Moldovassa hänet on poliisin toimesta poistettu

julkiselta paikalta lietsomasta levottomuuksia. Moskovassa hän on järjestänyt protesteja Norjaa vastaan, jota hän kutsuu Breivik-maaksi.

Hän toimi pitkään myös venäläisen Maailma ilman natsismia -nimisen järjestön edustajana ja perusti sen Suomen-osaston, järjestön nimeltä Suomi ilman fasismia. Vapaana kansalaisjärjestönä esiintyvä Maailma ilman natsismia hämää ihmisiä kertomalla puolustavansa ihmisoikeuksia, mutta Viron turvallisuuspalvelu on päätellyt sen olevan Venäjän propagandan levitysohjelma, joka on erikoistunut luonnemurhiin – eli henkilöönkäyviin lokakampanjoihin. Bäckman on kertonut julkisesti saavansa rahaa järjestöltä Venäjältä, ja toivonut saavansa enemmänkin.

Lyhyesti kuvattuna Bäckmanin toiminta muistuttaa eniten Kremlille lojaalin Venäjän tiedustelupalvelujen kansainvälisen vaikutusagentin toimintaa.

Suomessa Bäckman ylläpitää kylähullun imagoa, ”jota ei pidä ottaa vakavasti”. Samaan aikaan hän on laatinut kymmeniä rikosilmoituksia niitä toimittajia ja tutkijoita vastaan, jotka kirjoittavat ja keskustelevat Venäjästä älyllisesti. Bäckmanin mukaan toimittajat ovat syyllistyneet mm. Suomessa asuvien venäläisten kidutukseen. Aiheettomien rikosepäilyjen selvittelyyn kuuluu toimittajilta arvokasta työaikaa ja energiaa, ja Bäckman on onnistunut luomaan ympärilleen pelon ilmapiiriä Suomessa.

Joissain suomalaisten medioiden toimituksissa Bäckmaniin liittyvät juttuaiheet on vuosikausia torpattu, koska hänelle ”ei haluta antaa näkyvyyttä” – vaikka ”näkyvyyden antaminen” eri ilmiöille on länsimaisen journalismin keskeinen tehtävä. Monien toimitusten pomot ovat pitäneet leppoisaampana vaihtoehtona olla uutisoimatta Bäckmanista ollenkaan kuin uutisoida, ja sitten käyttää resursseja tämän oikaisupyynnöihin, aiheettomiin rikosilmoituksiin ja potentiaaliseen mustamaalaamiseen vastaamiseksi.

Myös viranomaiset ovat vältelleet Bäckmania tai hänestä puhumista. Siksi hän on vuosia saanut harjoittaa kansainvälistä Putinia tukevaa ja laillisuuden rimaa hipovaa vaikutustoimintaansa,

suomalaisten poliitikkojen tapailua sekä ääriryhmien tukemista miltei kokonaan median ja julkisen keskustelun katvealueella. Ilta-Sanomat ja sen palkittu Venäjä-toimittaja Arja Paananen on ollut yksi aktiivisista Bäckmanin toiminnan paljastajista – ja siksi myös Paananen on joutunut Bäckmanin häiriköinnin kohteeksi.

Vuoden 2014 syyskuussa Bäckman valikoi minut kohteekseen puhtaasti ammatillisista syistä: hänen edustamansa organisaatiot levittivät Venäjän propagandaa, myös sosiaalisessa mediassa, kun taas minä paljastin sitä. Minun juttuprojektini Venäjän trollien paljastamiseksi vaaransi hänen työnantajansa tavoitteita ja menestystä.

Kun Bäckman aloitti, soitin hänelle suoraan. Kysyin, miksi hän levittää valheita minusta. Hänen mukaansa ”se oli politiikkaa”. Kun pyysin täsmentämään, ”politiikkaa minkä puolesta ja mitä vastaan”, hän löi luurin korvaani ja jatkoi vaikutustyötään internetissä.

Puolentoista vuoden aikana pyysin häntä yli kymmenen kertaa oikaisemaan minusta julkisuuteen levittämänsä väärät tiedot. Yhtä usein kuin pyysin, hän kieltäytyi.

Sen sijaan hän pommitti minua yksityisviesteillä. Viesteissä hän manipuloi minua, haukkui minua, välillä imarteli minua, kutsui minua konferensseihinsa Moskovassa, Pietarissa ja Krimillä sekä yritti urkkia minusta tietoja.

Bäckman myös rehenteli koordinoivansa erään laajasalolaisen naisen murhan uutisointia koko Venäjän mediaan, ja kutsui minut seuraamaan työtään. En mennyt, mutta katselin sivusta, miten yksittäinen väkivallanteko Itä-Helsingissä läpäisi Venäjän median täysin vääristeltynä: Venäjän tiedotusvälineissä kerrottiin Bäckmanin nuotteilla, miten Suomessa silloinen pääministeripuolue kokoomus oli tehnyt poliittisen, russofobisen murhan.

Bäckmanille mikään ei ollut pyhää. Hän käytti yksityisen ihmisen hengenmenetyksen ja tragedian kyynisesti Suomen-vastaisen propagandan polttoaineena, julkaisi naisen nimen useilla eri alustoilla. Ilmiselvästi hän nauttii vallastaan Venäjän medioissa. Paljastavaa Bäckmanin toistuvassa ja merkittävässä näkyvytydessä Venäjällä on,

että laajaa sananvaltaa on Putinin kaudella tarjolla enää pelkästään Kremlin luottohenkilöille, jollainen Bäckman selkeästi on.

Vuosina 2014–2016 Bäckman yritti murtaa minut. Hän itsepin-taisesti vaati saada tavata minut henkilökohtaisesti. Hän maanitte-li minua ja antoi ymmärtää, että tilanteeni parantuisi merkittävästi, jos vain tapaisin hänet. Hän lupasi itse lopettaa minusta kirjoittelun sosiaaliseen mediaan, jos suostuisin tapaamiseen. Lisäksi hän sanoi pitävänsä tapaamisen *kahdenkeskisenä salaisuutena*.

Salaamisen ehdottaminen paljasti hänen olevan harvinaisen tie-toinen operaationsa epäasiallisuudesta. Samalla hän paljasti suunnitelmansa ja taktiikkansa: tunkeutumalla lähelleni hän halusi häiritä työskentelyäni. Hänen viesteistään oli helppo päätellä, että työni Venäjän trollien parissa oli aihepiiri, joka erityisesti vaivasi häntä ja johon hän halusi puuttua. Minua kylmäsi ajatella, keitä muita suomalaisia yhteiskunnallisia toimijoita hän oli liehitellyt, ja ketkä kaikki saanut valtaansa.

Hänen häikäilemätön ja toistuva julkinen valehtelunsa todisti, että hän hallitsi psykologiset pelit. Jos olisin tavannut hänet, hän olisi yrittänyt suostutella minut yhteistyöhön kanssaan tai kiristää minua tavalla, joka olisi voinut vaarantaa urani.

Kieltäydyin ehdotuksista ja useimmiten vastasin hänen chat-manipulaatioonsa hiljaisuudella tai vaatimuksella hänen levittämän-sä valheellisen sisällön korjaamisesta. Yhtäkään hänen valheistaan ei tänä päivänäkään ole korjattu.

Vuosia myöhemmin istuin asianomistajana kolmen tuomarin edessä Helsingin käräjäoikeudessa. Syyttäjä oli luonnehtinut oikeudenkäyntiä poikkeukselliseksi, vihamielistä vaikuttamista käsitteleväksi tapaukseksi.

Kun asianajajani kysyi, miten elämäni oli muuttunut Johan Bäckmanin astuttua elämään, purskahdin itkuun.

NATO's information expert Jessikka Aro turned out to be a convicted drug dealer

Julkaisu 24.02.2016 17:42, 33934 lukukertaa

The close circle of Ms. Jessikka Aro reported that she was in bad condition and used to inject drugs after which she went to

This week the Finnish journal "MV-lehti" published court documents from a broadcasting company YLE's investigative journalist and issues for NATO and EU institutions. She has been a daily user of

NETTIVAKOILUA, SOMETROLLEJA, VALEUTISIA, KYBERHYÖKKÄYKSIÄ, TAPPOUHKAUKSIA JA PR-AMMATTILAISTEN TOTEUTTAMIA VIHAKAMPANJOITA.

Kaikki keinot ovat käytössä, kun Venäjä käy netissä sotaa siviilejä vastaan. Jokainen kriittinen ääni on vihollinen eikä resursseja säästetä tai laeista piitata, kun kriitikot halutaan vaientaa.

Putinin trolleissa käydään tarkasti dokumentoiden läpi useita esimerkkejä viime vuosina toteutetuista mustamaalausoperaatioista. Lukukokemus on kylmäävä.

Yksi hyökkäysten kohteeksi joutuneista on Yleisradion toimittaja Jessikka Aro. Tämä on myös hänen tarinansa.

Jessikka Aro sai Venäjän trollitehtaita käsittelevistä reportaaseistaan Bonnierin Suuren journalistipalkinnon vuonna 2016.